

Devrimci Marksist parti

Aşağıda okuyucularımızla paylaştığımız metin, ilk olarak *Enternasyonal Bülten*'de 1992 senesinde yayımlanmıştır. Metinde ifade edilenler güncelliğini koruduğu için bir kere da yayımlanması uygun görülmüştür.

Gerek Türkiye'de, gerekse tüm dünyada işçi hareketi ve sosyalizm yeni bir tarihsel evrenin eşiğinde. Sosyal demokrasiyle birlikte, dünya işçi sınıfının önemlice bir bölümünü 60 yılı aşkın bir zamandan beri egemenliği altında tutmuş olan Stalinizmin bugün yaşamakta olduğu ölümcül bunalım, bu evrenin en belirleyici öğelerinden biri. Bütün bu yıllar boyunca işçi devletlerinde sosyalizmin inşasının, kapitalist ülkelerde de sosyalist devrimin yolunu tıkayan bürokratik Stalinist önderlikler, artık yüzlerindeki sahte sosyalizm maskesini çıkarıp atmışlardır, işçiler ve sosyalistler bugün onların karşıdevrimci gerçek yüzleriyle karşı karşıyadırlar.

Daha birkaç yıl öncesine kadar politik söylemlerinde Marksizmi, Leninizmi kimselere bırakmayan Stalinist partiler bugün kendilerini tasfiye ederek açıktan birer burjuva partisine dönüşmektedirler. Ve bunu yaparken Marksizmin "gözden geçirilmesini" talep etmekte, Leninizmi ise "artık modası geçmiş bir otoriterlik" ve "Stalinizmin kaynağı" olarak ilan etmektedirler. Bu, devrimci Marksistlerin on yıllardan beri işaret etmekte oldukları Stalinist yozlaşmanın mantıksal ve kaçınılmaz sonudur.

Bu arada, dünya ölçeğinde olmasa bile bazı ülkelerde, bu Stalinist evrimin hâlâ bazı ara duraklarına asılı kalmaya çalışan politik akımlar da mevcuttur. Marksizmi karikatürleştiren, Leninist partiyi sosyalist devrimin zorunlu bir aracı olmaktan çıkartıp küçük burjuva ikameciliğinin basit bir payandası haline getiren bu akımlar, Stalinizmin ölümcül bunalımından korunabilmenin yolunu kendilerini

kitlelerin, dolayısıyla da sosyalist devrimin daha da uzağına atmakta aramaktadırlar.

Devrimci Marksistler, bugüne kadar olduğu gibi günümüzde de Leninist parti kuramını her iki akıma karşı, yani bir yandan modern liberallere ve revizyonistlere, bir yandan da küçük burjuva radikallerine ve popülistlere karşı savunmak göreviyle yükümlüdürler. Bu, sosyalist devrimi, dünya devrimini savunmakla bir ve aynı şeydir. Çünkü gerek tek tek ülkelerde, gerekse tüm dünya ölçeğinde Leninist partinin varlığını zorunlu kılan temel tarihsel ve toplumsal koşullarda herhangi bir değişiklik olmamıştır. Bu koşullar ancak dünya devriminin sürekliliği içinde nitel bir dönüşüme uğrayabilecektir.

Leninist partinin zorunluluğu

20. yüzyılın başında V.I. Lenin tarafından geliştirilen devrimci parti kuramı, içine girilen emperyalist çağda insanlığın modern köleliğin her biçiminden kurtulabilmesinin yegâne yolunun proleter devrimi ve sosyalizm olduğu temel anlayışına dayandırılmıştı. Bu kurama dayalı olarak 1919'da kurulan III. Enternasyonal de, sosyalizmin tek tek ülkelerde değil, ancak dünya ölçeğinde kurulabileceği yolundaki temel Marksist öngörüden hareketle, proleter devrimin dünya partisi olarak inşa edilmeye girişilmişti. 1920'lerin ortalarından itibaren önce Rus partisi içinde gelişen, onunla birlikte tüm öbür III. Enternasyonal partilerinde yaygınlaşan Stalinist bürokratik yozlaşma, Marksizmin bu temel öngörüsünü tahrip etmeye yönelmiş ve dolayısıyla da Enternasyonal'i dünya devriminin partisi olmaktan çıkarmış, Enternasyonal'in tek tek ülkelerdeki seksiyonlarını oluşturan Leninist partileri de devrimin öncü politik gücü olmaktan uzaklaştırıp Sovyet bürokrasisinin basit birer elçiliği haline indirgemıştır.

Bu Stalinist yozlaşmaya, Troçki'nin başını çektiği Sol Muhalefet akımı direnmiştir. Çürümenin tüm Enternasyonal'e doğru yaygınlaşmasıyla birlikte Uluslararası Sol Muhalefet biçiminde örgütlenen bu akım, 1933'te Almanya'da Nazizmin iktidara gelişinde Stalinizmin oynadığı rolden hareketle, III. Enternasyonalin artık fiilen yok olduğu ve Stalinizmin tümüyle karşıdevrimci bir nitelik kazandığı tespitini

yapmış ve yeni bir dünya partisinin, IV. Enternasyonalin ve buna bağlı, ulusal seksiyonların örgütlenmesine yönelmiştir. O günden bu yana da Marksizmin ve Leninizmin dünya ölçeğindeki en tutarlı ve örgütlü savunucuları ve savaşçıları IV. Enternasyonalciler olagelmıştır.

Gerek 1902'de Lenin'in formüle ettiği biçimiyle, gerekse III. Enternasyonal ile IV. Enternasyonal tarafından somutlaştırılmış haliyle, Leninist partiyi zorunlu kılan tarihsel ve toplumsal koşullar ve ilkesel temeller bugün de tüm geçerliliğini korumaktadır. Bu temeller, devrimci Marksizmin I. Dünya Savaşı'yla başlayıp günümüze değin uzanan proleter devrimleri dönemindeki deneyimlerin tümüyle doğrulanmıştır.

Emperyalist çağ, dünya kapitalizminin çürüdüğü, ölümcül bir kronik bunalıma girdiği çağdır. Verili kapitalist mülkiyet koşullarında ve ulusal sınırların varlığı karşısında üretici güçlerin gelişmesi artık olanaklı değildir. Bu nedenden ötürüdür ki, yeni teknolojik gelişmeler kitlelerin yaşam düzeyini yükseltmemekte, tam tersine daha fazla yoksulluk yaratmakta, yeni yeni savaşlara neden olmakta, üretici güçlerin en önemli bileşenleri olan insanı ve doğayı giderek daha fazla yıkıma sürüklemektedir. Bu çelişkiler, 1914'ten itibaren savaşlar, bunalımlar ve devrimlerle dolu bir dönemin başlamasına yol açmıştır. İnsanlığın sürüklenmekte olduğu bu barbarlık durumundan kurtulmanın yegâne yolu, üretici güçlerin gelişim yolu üzerine dikilmiş olan kapitalist mülkiyet zincirlerini ve ulusal sınırları kırıp atmaktır. Ancak bu yolla özgürleşebilecek olan insan, teknoloji, doğa ve kendisi üzerinde söz ve karar sahibi olabilecek, kaderini kendi ellerine alabilecektir; insanlığın kurtuluşu, sınıfsız, sömürsüz ve sınırsız dünya toplumunun yaratılmasındadır.

Kapitalizm kendisiyle birlikte mezar kazıcılarını da yaratmıştır: Proletarya. Burjuvaziyi iktidardan atabilecek, kapitalist üretim ilişkilerini kırabilecek ve emperyalizmin dünya imparatorluğunu yıkıp ulusal sınırları ortadan kaldıracabilecek yegâne modern güç proletaryadır. "Bugünkü toplumun yaşam koşullarını bütün insanlık dışı vahametle kendinde toplayan proletarya, kendi payına bu ilişkileri ortadan kaldırmak ister. Proletarya, özel mülkiyetin proletaryayı yaratmakla kendi kendini mahkum ettiği cezayı infaz eder." (Engels).

Sömürünün her türünün ortadan kaldırılması ve sınıfsız, sınırsız topluma, yani sosyalizme ulaşmanın yolu proleter devriminden ve proleter iktidarından geçer.

Emperyalist çağa değin gerçekleşen bütün devrimler, sömürücü bir azınlığın yerini diğerinin almasıyla sonuçlanmıştır. Proleter devrimi ise sosyalizme yürüyüşün ilk "bilinçli" adımudur. Burjuvazi ve emperyalizm dünya egemenliğini kendi iradesiyle bırakmayacaktır. Onun yıkılması gerekecektir. Proleter devrim bunun yoludur. Devrim sonrasında sömürücü sınıfların direnişinin kırılması ve üretici güçlerin, bir bütün olarak toplumun, sosyalizme doğru bilinçli adımlarla yürüebilmesinin yegane aracı ise proleter iktidarudur. Tarihi ilerleten güç sınıf mücadelesidir. Modern toplumlarda sınıf mücadelesi, örgütlü güçler arasındaki mücadeleler biçiminde billurlaşır. Bir sınıfın siyasi iktidar mücadelesindeki en önemli, öncü örgütü siyasi partisidir. Bu nedenle proletarya, kendi iktidarı için verdiği mücadelede devrimci bir siyasi önderliğe, bir devrimci partiye sahip olmak zorundadır. "Tarihte hiçbir sınıf, mücadeleyi örgütlemeye ve yönetmeye yetenekli kendi siyasi önderleri, kendi ilerici temsilcileri olmadan iktidara gelememiştir." (Lenin). Leninist parti kuramı, bu tarihsel-toplumsal zorunluluğun üzerine kuruludur.

Önderlik ve devrim sorunu

Emperyalist çağda sınıf mücadelesi dünya ölçeğinde bir boyut kazanmıştır, Bu, somut olarak, tarihin en devrimci dönemini yaşamakta olduğumuz, tüm olayları ve olguları dünya ölçeğindeki devrim ve karşıdevrim ilişkileri içinde kavramamız gerektiği anlamına gelir. Bu olgular, ister altyapı, ister üstyapı düzeyinde olsun, ayrı ayrı uluslar ya da başka tekil ulusal özellikler çerçevesinde kavranamaz.

İnsanlığın bugün yaşamakta olduğu bunalım, proleter önderlik bunalımının bir sonucudur. Proletarya önderlik sorununu çözemediği sürece insanlık, her biri bir öncekinden daha şiddetli yeni bunalımlara sürüklenmekten kurtulamayacaktır.

Toplumlardaki hakim ideoloji, hakim sınıfların ideolojisidir. Kapitalist toplumlarda

da gündelik koşullarda proletarya üzerinde egemen olan ideoloji genel olarak burjuva ideolojisi ve onun değişik biçimleridir. Bu ideoloji, sistematik propandanın da yardımıyla proletaryayı düzenin içine hapseder, onların kendiliklerinden verdikleri mücadeleyi bu sınırların çerçevesinde eritir. Proletarya, gündelik ve kendiliğinden mücadeleleri sırasında öbür sınıflardan farklı ve ayrı bir sınıf olduğunun bilincine, yani basit sınıf bilincine varmakla birlikte, aynı kendiliğindenlikle ve bir bütün olarak tarihsel görevinin, yani sosyalizmi inşa ederek kendisini ve tüm insanlığı kurtuluşa ulaştırmanın bilincine ulaşamaz. Sosyalist siyasi bilinci proletaryaya taşıyan, onun öncü devrimci partisidir.

Bu, ezilen ve sömürülen kitlelerin sınırlı bazı başarılar elde edemeyeceği ya da dünya devriminin yararına yeni mevziler kazanamayacağı anlamına gelmez. Ama bu başarılar ve mevziler Leninist partinin önderliğinde sosyalist devrime yürüyüşün bilinçli kazanımlarına dönüşmediği sürece her zaman geri alınabilir nitelikte olacaktır çünkü bunlar emperyalizmin bunalımını derinleştirdiği oranda dünya burjuvazisinin karşıdevrimci iradesini de güçlendirecektir. Öte yandan dünya proletaryasının mevcut önderlik bunalımı, yalnızca sınıf bilincinin geri olmasından kaynaklanan öznel bir olgu değil, ama çok daha önemlisi on yıllardan beri işçi ve emekçi yığınların önderlikleri olarak kabul edilegelmiş ve emperyalist kampın saflarına geçmiş bürokratik aygıtların özellikle sosyal demokrasi ve Stalinizmin varlığından kaynaklanan nesnel bir olgudur. Tüm bürokratik ve küçük burjuva önderlikler (milliyetçiler, aşın solcular, popülistler, sosyal demokratlar ve Stalinistler), doğrudan ya da dolaylı bir biçimde emperyalist karşıdevrimin tarihsel hizmetkârlarıdır.

Bu önderliklerin ihanetinin iki toplumsal nedeni vardır. Birincisi, işçi örgütlerinin bürokratlaşmasına temel teşkil eden bir işçi aristokrasisinin doğması ve ikincisi, Ekim Devrimi'nin kazanımları üzerinde beslenen parazit bir bürokrasinin gelişmesidir.

Stalinistler dahil, küçük burjuva önderliklerin devrim kampına kazanılması olanaklı değildir. Bütün bu karşıdevrimci önderlikler içinde en öldürücü rolü, işçi devletlerinin denetimini tekeline geçirerek bürokrasiyi sınırsız ayrıcalıklarla donatmayı başarmış olan Stalinizm oynamıştır. Bugün kendisini işçi devletlerinde

kapitalizmin restorasyonuna ve emperyalist dünya düzeninin sağlamlaştırılmasına adanmış olan Stalinist bürokrasilerin dünya işçi ve emekçi yığınların üzerindeki denetimi hâlâ tam anlamıyla kırılabilmiş değildir.

Bütün bu küçük burjuva ve bürokratik akımların, özellikle de Stalinizmin “ideolojik” ya da “teorik” temelini, “tek ülkede sosyalizm” ve emperyalizm ile “barış içinde bir arada yaşama” anlayışları oluşturmuştur. Bürokrasinin dünya devrimine karşı kullandığı bu öldürücü silahlar, bugün “Yeni Dünya Düzeni” olarak adlandırılan emperyalist düzenin korunmasının en önemli araçları olmuştur ve halen de olmaktadır.

Stalinist ve sosyal demokrat “tek ülkede sosyalizm” sözde teorisine ve emperyalist barış kavrayışlarına karşı tek tutarlı mücadele programını Sürekli Devrim kuramı ortaya koyar. İlk geliştirilmiş haliyle (Rus devrimi öncesinde) bu kuram, demokratik ve sosyalist görevlerin karşılıklı ilişkisini ve geri ülkelerde demokratik görevlerin yerine getirilmesinde proletarya diktatörlüğünün rolünü formüle ediyordu. İkinci kez (1929’da) tekrar ortaya konduğunda da temel amaç Stalinizmin “sosyalizmin tek bir ülkede inşa edilebileceği” yolundaki “kuramını” yanıtlamak ve iktidarın devrimci fethinden sonra yalnızca geri ülkelerde değil, tüm ülkelerde yerine getirilmesi gereken görevleri sergilemektir.

Sürekli Devrim kuramının ana teması, uluslararası sosyalist devrimin dinamikleri, iktidarın alınmasına yönelik olarak işçi sınıfının ve müttefiklerinin sürekli seferberliği, tüm dünyada emperyalizmi yenilgiye uğratabilmek için proletarya diktatörlüğünün kurulmasının zorunluluğu ve sosyalizmin dünya ölçeğinde kuruluşuna girişebilmek için ulusal sınırların devrimci yollarla ortadan kaldırılması ve dünya Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Federasyonu’nun kurulmasıdır.

Sosyalizmin hedefi, üretim araçlarının üzerindeki özel mülkiyetin kaldırılması, ücretli emek sisteminin ve bu sistemin çerçevesinde oluşan karşıtlıkların, sınıfların yok edilmesi ve sınıflarla birlikte devletin sönmülmesi sürecinin harekete geçirilmesidir. Burjuva düzenini yok edebilmesi için proletaryanın,

tekelci aşamaya ulaşmış kapitalist üretim sektörlerini, yani dünya pazarını denetleyen uluslararası mali sermayeye bağlı tüm mali sermayeyi mülksüzleştirilmesi gerekir; bu mülksüzleştirmelerin ulaşacağı boyutlar, proletaryanın devrimci iktidarınca kararlaştırılacak taktik bir sorundur. Ama her durumda devrimin hedefleri, mali sermaye ile burjuvazinin ya da toprak sahiplerinin mülksüzleştirilmesiyle sınırlı değildir. Asıl stratejik hedef, önce belirli bir bölgede gelişen sosyalist devrimi o bölgede ve tüm dünya ölçeğinde yaygınlaştırarak güçlendirmek ve sosyalizmin kurulabilmesi için emperyalizmi ve ulusal sınırları nihai olarak tasfiye etmektir.

Proletaryanın önderlik bunalımının aşılmasında ana görev, tek tek bütün ülkelerde kitle desteğine sahip devrimci Marksist partiler ile sosyalist devrimin dünya partisini, yani IV. Enternasyonal'i inşa etmektir. Bu tip partiler ancak kitle hareketi içinde bürokratik ve küçük burjuva önderliklere karşı amansız bir mücadele verilerek inşa edilebilir. Bu önderliklerden bazıları kitle hareketinin etkisiyle zaman zaman ilerici, hatta devrimci mücadelelerin içine sürüklenerek burjuvaziden kopmaya zorlansalar bile, onlara karşı bu mücadele kesintisiz bir biçimde sürdürülmek durumundadır.

Stalinizmin karşıdevrimci karakteri en açık biçimde eski Sovyetler Birliği'nde açığa çıkmıştır; işçi sınıfının ekonomik, toplumsal, politik ve kültürel tüm kazanımlarını adım adım tasfiye eden Stalinist bürokrasi nihayet bugün bu devletlerde kapitalizmin restorasyonu görevini emperyalizm adına üstlenmeye yönelmiştir. Öte yandan bu devletlerde bürokratik diktatörlüklerin devrilmesine yol açan kitle mücadeleleri ve politik devrim süreci devrimci önderliklerden mahrumdur. Bu nedenle de bu mücadeleler işçi demokrasisinin ve sosyalizmin inşası yolunda güçlü atılımlara dönüşmemekte, doğan önderlik boşlukları emperyalizm yanlısı burjuva ve küçük burjuva milliyetçi önderlikler ve restorasyoncu bürokrasiler tarafından doldurulmaktadır.

Bütün bu karşıdevrimci önderliklerin yıkılabilmesi ve eski işçi devletlerindeki mücadelelerin dünya sosyalist devriminin bir parçası haline dönüşebilmesi için, bu ülkelerde Leninist partilerin inşası mutlak bir zorunluluktur. Bütün bu hedefler ifadesini Geçiş Programı'nda bulur. Geçiş Programı, proletaryanın iktidarın fethi

ve devrimci diktatörlüğün kurulması yolundaki seferberliğinin programıdır. Geçiş talepleri programı nesnel koşullardan ve kitlelerin farklı bilinç düzeylerinden kalkarak onları iktidarın devrimci zaptına yönelik olarak seferber eder ve bu seferberliğin sürekli kılınmasını ve kesintisiz biçimde gelişmesini hedefler. Devrimci önderlik, yani devrimci Marksist partiler ve IV. Enternasyonal, ancak böyle bir sürecin bilinçli ifadesi olarak inşa edilebilir.

Leninist partinin niteliği

Proletaryanın öncü devrimci partisi, onun sosyalist siyasi bilince ulaşmış ve devrimci program etrafında birleşmiş öncülerinden oluşur. Emperyalist çağda proletaryanın devrimci partisinin sahip olması gereken temel özellikleri Lenin tanımlamıştır. Leninist parti bir profesyonel devrimciler örgütüdür. Profesyonel devrimci, devrim mücadelesini yaşamının başlıca amacı ve temel uğraşı haline getirmiş, sınıf mücadelesi içinde bulunduğu ve görevlendirildiği her yerde, fabrikasında, mahallesinde, okulunda, vb. parti programını yaşama geçirmek için mücadele eden militan demektir. Parti üyesi için devrimci mücadele bir yan uğraş değil, bir var oluş biçimidir. "Parti işçi sınıfının öncüsüdür. Parti, en sağlam, en ileri ve en fedakâr unsurların arasında yapılan seçmeden oluşur." (Troçki).

Öte yandan, profesyonel devrimci tanımını salt ücretli parti görevlileri tanımına indirgenemez. Leninist parti anlayışını iğdiş eden Stalinistler, yalnızca partiyi proletaryanın "efendisi" haline getirmekle kalmamışlar, aynı zamanda parti içinde militanlar üzerinde ücretli parti görevlilerinin diktatörlüğünü kurmuşlardır. Partiyi proletaryanın siyasi öncüsü olarak kavrayan devrimci Marksistler ise, parti içinde de ücretli görevlilerin hegemonya kurmalarını önleyecek her türlü örgütsel önlem alırlar, bu görevlilerin sayısı ve faaliyetleri üzerinde gerekli titizliği gösterirler. Her durumda parti aygıtı, bir bütün olarak partinin denetimi altında olmak durumundadır.

Leninist parti, merkezîyetçilik ilkesine dayalı olarak işleyen bir örgüttür. Çağımızda merkezileşmiş ve uzmanlaşmış burjuva devletlerine ve emperyalizme karşı mücadele, ancak kendisi de tam anlamıyla merkezileşmiş ve çelik disiplinli

bir devrimci partiyle başarıya ulaşabilir. Devrimci parti, sorumlulukları kesin olarak belirlenmiş, belirli hiyerarşi kurallarıyla birbirine bağlanmış, seçilmiş merkezi önderliğin siyasi ve örgütsel yönlendiriciliği doğrultusunda çalışan organlardan oluşur. Sınıf mücadelelerinin farklı sektörlerindeki farklı bilinç düzeylerini, farklı tempoları ve farklı içerikleri devrimci program etrafında birleştirip merkezileştirerek bu mücadeleleri iktidar hedefine yönlendirebilmek için, bizzat partinin kendisinin de merkezi olarak örgütlenmiş olması ve tam bir disiplin içinde hareket etmesi gerekir.

Leninist partinin, salt fiziki değil, ama aynı zamanda burjuvazinin ve karşıdevrimci akımların ideolojik saldırılarına karşı da kendisini koruyabilmesi için de disipline gereksinimi vardır. “Daha da ileri gidip, bizim kendi çıkarlarımızın bilincinde olan koca bir düşmanlar bloku karşısında bulunan bir devrimci parti olduğumuzu ve şimdi sadece burjuvazi tarafından değil, fakat burjuvazinin içi en fazla kin dolu ajanları olan Stalinistler tarafından da saldırıya uğramakta olduğumuz gerekçesiyle partimizin disiplininin çok katı olması gerektiğini söyleyebiliriz. Mutlak bir disiplin gereklidir.” (Troçki).

Öte yandan Leninist partinin merkezîyetçiliği, demokratik bir merkezîyetçiliktir, yani parti içinde gerçek bir demokrasinin egemen olması gerekir. Bir bütün olarak partinin ve sınıf mücadelesinin deneyimlerinden yararlanabilmenin, kitle mücadelelerine ilişkin politik bir sınıf hattı geliştirebilmenin yegâne yolu budur. Oylanarak uygulamaya konmuş politik çizgilerin doğru ve demokratik bir biçimde değerlendirilebilmesinin tek yolu da budur. Bu demokrasi, eğilim ve hizip kurma hakkı tanınmaksızın yaşama geçirilemez. Bu hak, demokratik merkezîyetçiliğin kopmaz bir parçasıdır. “Bolşevizmin tarihi aslında eğilimlerin mücadelesinin tarihidir. Gerçekte dünyayı değiştirmeyi ve bayrağı altında en cesaretli put kırıcıları, savaşçıları ve isyancıları birleştirmeyi hedef almış gerçek bir devrimci örgüt, fikir çatışmaları, gruplaşmalar ve geçici hizipsel yapılar olmaksızın nasıl yaşayabilir ve gelişebilirdi?” (Troçki). Eğilim ve hizip hakları, olağanüstü durumlarda demokratik merkezîyetçiliği koruyabilmenin en önemli aracıdır. Öte yandan şunun da farkında olmak gerekir ki, eğilimlerin ya da hiziplerin ortaya çıkması ve özellikle de bunların varlığının sürekli bir özellik kazanması, eylemde merkezîyetçi olması gereken partinin kapasitesini ciddi biçimde zayıflatan politik bunalım koşullarının ürünüdür.

Bir devrimci Marksist partinin politik düzeyinin gelişebilmesinin en iyi yolu, partinin tüm alanlarında sürekli tartışmanın sürdürülebilmesidir. Parti sistematik bir tartışma ortamı içinde olmalıdır. Bireysel deneyimler ya da farklı çalışma alanlarına ve sektörlerine ilişkin deneyimler bu tartışmalar içinde bir araya getirilerek en doğru çizginin geliştirilmesine yönlendirilmelidir. Ama öte yandan parti içindeki bu tartışma ortamının, görüş ayrılıklarının örgütlü grupların giderek eğilimlere ve hiziplere, daha önemlisi kalıcı eğilimlere ve hiziplere dönüşmesine neden olması durumunda tersine bir işlevinin olacağını da bilmek gerekir. Böyle bir durumda asıl tehlike hiziplerin kliklere dönüşmesi, partinin kitle hareketi içinde birleşik eylem kapasitesini yitirmesi ve zamanla içine kapanarak sürekli bir tartışma kulübüne dönüşmesidir. Tartışma devrimci Marksist partinin eylemi için temel ve belirleyici araçtır ama yalnızca bir araç. Sürekli gruplaşmaların, hiziplerin varlığı ciddi bir politik bunalım işaretidir; böyle bir durumda tartışma, kitle mücadelesi içinde merkezi ve birleşik eylemin bir aracı olmaktan çıkar ve kendi başına bir amaç haline gelir.

Devrimci Marksist parti, organ çalışması temeli üzerinde yükselir. Basit bir eğilim, bir propaganda grubu ya da sınırları belirsiz bir hareket olmanın ötesine geçemeyen herhangi bir akım Bolşevik, Leninist ve devrimci Marksist parti sıfatını kazanamaz. Burjuvaziyi devirebilecek yegâne sınıf işçi sınıfıdır ama işçi sınıfı bu görevini ancak sağlam bir biçimde örgütlendiği takdirde yerine getirebilir. Devrimci Marksist bir partinin görevi de, işçi sınıfının örgütlenmesinde ona yardımcı olmak, yol göstermek ve öncülük etmektir. Bu, partinin de sınıf mücadelesine müdahalenin tüm alanlarında tam anlamıyla örgütlü olmasını, yani organlara dayalı olarak çalışmasını gerektirir. Organlar yoksa parti de yok demektir. Parti üyesi kriteri de burada yatar. Parti üyeleri, partinin sınıf mücadelesi içinde kurduğu organlarda görev alan ve onun disiplinini kabul eden militanlardır. Dahası, parti organları kesin olarak belirlenmiş bir hiyerarşiye dayalı olarak faaliyet gösterir. Partinin Bolşevik bir nitelik kazanabilmesinin ve proletaryaya devrimde öncülük edebilmesinin yegâne yolu, önderlik, ara kadrolar ve üyeler halinde hiyerarşik organlar temelinde örgütlenebilmesidir. Partiyi bir küçük burjuva tartışma kulübüne dönüşmekten, federatif bir hareket halinde yozlaşmaktan ve demokratik merkezizetçilikten uzaklaşmaktan koruyacak olan da bu tip bir Leninist örgütlenmedir.

Leninist partinin inşası

Tarihsel anlamı ve nitelikleri yukarıda verilmiş türden bir partinin yaratılması bugünden yarına derhal gerçekleşebilecek bir “kuruluş” girişimi değil, yıllara yayılan bir inşa sürecidir. Esasen devrimci Marksistler için partinin inşası başlı başına bir stratejidir. Leninist partinin inşasında en önemli görevlerden biri önderliğin yaratılmasıdır. Devrimci parti işçi sınıfı için ne anlama geliyorsa, önderlik de parti için o anlamı taşır. Kendi önderliğini, önderliğinin sürekliliğini kuramamış hiçbir parti devrimde işçi ve emekçi yığınlara önderlik etme yeteneğine sahip olamaz.

Devrimci Marksist bir partinin önderliği, sınıf mücadelesinin yakıcı ateşinde çelikleşmiş, bu mücadele içinde kendi arasında tam bir dil, davranış ve düşünce birliği ile yıkılmaz bir güven ilişkisi geliştirmiş ve parti militanları nezdinde politik saygınlık kazanmış en deneyimli ve yetişkin kadrolardan oluşan kolektif bir ekiptir. Parti Önderliği, teorik, politik ya da örgütsel bakımdan yetenekli bazı kadroların kendine bu misyonu atfetmesiyle değil, bizzat mücadele içinde ve kolektif deneyimler çerçevesinde doğar ve gelişir. Bu mücadele ve deneyim sürecinden geçmeyen hiçbir kadro partinin önderliğinde yer alamaz.

Parti önderliği hiçbir biçimde bir dizi yönetim organına indirgenemez. Şüphesiz bir partinin “merkez komite”, “politik büro” gibi en önemli yönetim organlarında en yetkin önderlerin bulunması istenir. Ama eğer parti yukarıda tanımlanan türden sağlam bir önderliğe sahip değilse, bu tip yönetim organları da kısa sürede birer bürokratik aygıt dönüşür ve yozlaşarak çürür. Öte yandan parti önderliği kendi içinden birkaç merkez komite ya da politik büro çıkartacak düzeye ulaşamamışsa, önderliğinin sürekliliğini de sağlayamamış demektir. Bir devrimci Marksist partinin gücü, geliştirdiği ve hep geliştirmekte olması gereken önderlik ekibinin nitel ve nicel düzeyiyle ölçülebilir.

Parti hiyerarşisi ve demokratik merkezizyetçilik ilişkileri, ancak parti militanları nezdinde politik saygınlığa ve otoriteye sahip bu tip bir güvenilir önderlikle sağlıklı bir yaşam kazanır. Aksi takdirde gönüllü çelik disiplin zorunlu bir

boyunduruğa, hiyerarşi ve demokratik merkezîyetçilik ise dayanılmaz bir bürokratik işlerliğe dönüşür. Öte yandan partinin yukarıdan aşağıya inşa süreci hayata geçirilemez, kadrolar federatif örgütler halinde kümelenir, en basit görüş ayrılıkları kısa sürede ayrı programlara dönüşür, sonuçta hareket parçalanarak dağılır.

Parti inşa sürecinin bir diğer önemli bileşeni de kadrolaşmadır. Kadrolaşma yalnızca partinin programına ve politik hattına ilgi duyanları örgütleme değil, ama daha da önemlisi bu militanları gerçek devrimci Marksistler, profesyonel devrimciler haline dönüştürme ve pratik içinde yetiştirme sanatıdır. Böyle kadrolar olmadan partinin işçi ve emekçi yığınlar içinde kök salması, giderek kitlelerce desteklenen devrimci önderlik haline gelmesi mümkün değildir.

Kadrolaşma kesintisiz sürdürülen bir faaliyettir ama partinin proletaryanın öncü devrimci partisi haline gelebilmesi için yaygın bir kitle çalışmasına, bunun için de asgari bir “ilksel” kadro birikimine ihtiyacı vardır. Parti inşası sürecinde bu birikimin gerçekleştirildiği dönem, aynı zamanda bu sürecin propaganda evresine karşılık düşer. Her partileşme faaliyeti kaçınılmaz olarak böyle bir evreden geçer. Propaganda evresinin temel görevleri, ilk profesyonel kadroların ve önderlerin yetiştirilmesinin yanı sıra, öncü işçilere ve kitlelere yönelik propaganda, ajitasyon ve örgütlenme faaliyetlerinin temellerinin atılması, programın sınanmasına başlanması ve ilk parti örgütlerinin kurulmasıdır. Bütün bunlar bir altyapı inşası biçiminde tanımlanır. Partinin propaganda evresinden çıkıp yaygın kitle ajitasyonuna girişebilmesi için bu altyapı inşasına mutlak gereksinimi vardır. Bu inşanın başarısı yalnızca partinin gücüne değil, aynı zamanda sınıflar mücadelesinin koşullarına, yani politik konjonktüre de bağlıdır. Unutmamak gerekir ki, en kitlesel partiler bile zaman zaman tekrar bir propaganda evresinden geçmek zorunda kalabilmektedir.

Buna karşılık parti inşası sürecinde propaganda evresi salt propagandanın yapıldığı bir dönem olarak algılanmamalıdır. Devrimci Marksizmin ideolojik ve tarihsel propagandasıyla yetinen, kendini yalnızca geçmişe göre tanımlayan bir örgüt, proletaryanın öncü müfrezesi haline gelebilecek bir parti değil, zamanla yozlaşıp katılaşacak ve tüm gelişme imkânlarını yitirecek bir “propagandist sekt”

demektir. Şüphesiz altyapı inşasını tamamlayamamış bir partinin yaygın kitle ajitasyonuna girişmesi bir komediden başka bir şey olmaz. Ama parti, daha propaganda evresinden başlayarak kadrolaşmasını işçi ve emekçi yığınların içine taşıyamazsa, nesnel duruma ve kendi koşullarına uygun ağırlıklarda kitle propagandası ve ajitasyonuna yönelmezse, ulusal ve uluslararası ölçekteki sınıf mücadelelerine ilişkin politik çizgiler ve sloganlar geliştiremezse, propaganda parti inşasında ilksel kadrolaşma evresinin ağırlıklı bir etkinliği olmaktan çıkıp, partinin kendisini belirleyen mutlak bir faaliyet biçimi durumuna dönüşür. Böyle bir “partinin” kadrolaşma şansı da olmaz.

Partinin propaganda, ajitasyon ve örgütlenme faaliyetleri ayrılmaz bir bütün oluşturur. Bu faaliyetler bütününe iç dengesi ve ağırlıkları, parti önderliğinin ve kadrolarının gücüne, kitle mücadelesi içinde edinilmiş mevzilerin çapına ve sınıf mücadelesinin düzeyine göre değişir. Parti inşası sanatı da burada yatar.

İşçi sınıfının öncü müfrezesini yaratmayı ve emekçi kitleleri iktidar doğrultusunda seferber etmeyi amaçlayan bir parti, bu görevi ancak siyasi programını dikkatlice seçilmiş taktiklerle yaşama geçirerek başarabilir. Burada esas sorun partinin emekçi kitleler içinde kök salmasıdır. Devrimci Marksist bir partiyi, salt propagandist bir sekt olmaktan çıkartan en önemli özelliklerden biri de burada yatar: İşçi sınıfının öncüleri ancak partinin kitlelere yönelik somut siyasetleri temelinde örgüte çekilebilir. Öncü işçiler ancak içinde buldukları kitleye, onların güvenini kazanan, onların bilinç düzeylerini dikkate alan, bilinç ve eylem düzeylerini bir adım da olsa geliştirecek öneriler sunabildikleri ölçüde “öncü” olma özelliklerini kazanırlar ve sürdürürler.

O halde devrimci Marksist partinin hedefi, onlara bu tür kitle mücadelesine yönelik siyasetler sunmak, onları bu siyasetlere kazanmak olmalıdır. Bu siyasal ajitasyon demektir. Altyapısını sağlama almış bir partinin kesintisiz bir biçimde sürdüreceği propaganda da ancak bu çerçevede anlam ve işlev kazanacaktır. Kitlelere ideolojik ve tarihsel propagandayla değil, kitle politikalarıyla, sloganlarla yaklaşılabilir. Parti, siyasal ajitasyonu ile etkilediği öncü işçileri, sistemli bir propaganda sürecinden geçirerek onları gerçek birer sınıf önderi haline getirme göreviyle yükümlüdür.

Parti inşası yalın, doğrusal bir süreç midir? Yani, parti salt tek tek kadroların örgütlenmesi ve yetiştirilmesi yoluyla mı inşa edilecektir? Elbette hayır. Parti inşası iniş ve çıkışlarla, genişleyip daralmalarla, birbirini izleyen propaganda ve yaygın kitle ajitasyonu dönemleriyle dolu bir süreç olarak yaşanacaktır. Bu süreç kaçınılmaz olarak bir dizi birleşme ve ayrışmayı da içerecektir. Parti önderliğinin gücü de bu evrelerde partiye gerekli virajları (tabii belini kırmadan) aldırma yeteneğiyle ölçülecektir.

Parti, nesnel koşullara ve kendi öznel durumuna uygun inşa taktikleri uygulayabilmelidir. Bu taktikler, birleşik cephe politikalarından, “açık” devrimci partilerin, kitlesel işçi partilerinin kurulmasına kadar değişebilir. Ama her durumda bunlar, temel stratejinin, yani parti inşası stratejisinin bir taktiği olmak ve hiçbir zaman stratejinin yerine ikame edilmemek durumundadır. Devrimci Marksizmi oportünizmden ayıran sınır buradan geçer.

Parti inşası taktiklerinin uygulanabilmesi, partinin önderliğinin gücüne, kitle mücadelesi içinde mevzilenmiş kadrolarının düzeyine ve politik konjonktüre bağlıdır. Ama hiçbir zaman önderliğin ve kadroların oluşumu bu taktiklere bağımlı kılınamaz, işte bu nedenden ötürüdür ki devrimci Marksist partinin, Leninist partinin inşası temelde bir stratejidir, bir taktik değil.

Ve sonuncusu, ama en önemlisi, devrimci Marksist parti ancak bir Enternasyonal çerçevesinde inşa edilebilir. Sınıf mücadelesinin uluslararası bir karakter kazandığı emperyalist çağda, her ulusal program uluslararası devrim programının bir parçası olmak durumundadır. Uluslararası program kendini dünya partisinde billurlaştırır. Ulusal partiler de ancak bu dünya partisinin birer parçası olmaları durumunda uluslararası sınıf mücadelesine eklemlenebilirler. Devrimci Marksist bir partinin önderliği ve kadroları ancak dünya arenasındaki sınıf mücadelelerinin deneyimi, dünya partisinin pratiği içinde yetişir ve gelişir. Dünya deneyimine bağlanmayan her parti, sonunda bir ulusal sekt olarak çürümeye mahkûmdur.